

واقعیت اینگونه نیست
آقای عراقچی

علیرضا سلطانی

استاد روابط بین‌الملل

در روزهای اخیر و در شرایطی که بازار ارز به‌طور خاص و اقتصاد کشور به‌طور عام یکی از سخت‌ترین و پرتلاطم‌ترین دوره‌های خود را سپری می‌کند، سخنان چند هفته قبل آقای سیدعباس عراقچی در جمع فعالان اقتصادی اصفهان درباره تحریم‌ها و به‌ویژه تعبیر «برکت داشتن تحریم» و «باید با تحریم زندگی کرد» با واکنش‌های گسترده و بعضاً تند در میان افکار عمومی، فعالان اقتصادی و کارشناسان مواجه شد. این واکنش‌ها از آن جهت قابل توجه بود که سخنان مذکور درست در زمانی بیان شد که اقتصاد ایران با مجموعه‌ای از فشارهای کم‌سابقه مواجه است و جامعه بیش از هر زمان دیگری نسبت به آینده اقتصادی خود دچار نگرانی و نااطمینانی شده است، بعد از واکنش‌هایی که به این اظهارات نشان داده شد، وزیر خارجه سعی کرد صحبت‌هایش را تبیین کند و به تشریح حرفش بپردازد که «وقتی می‌گوییم «با تحریم باید زندگی کرد»، منظور این است که نباید جریان تولید، تجارت و پیشرفت کشور را متوکل به رفع تحریم کرد و نباید متغلاانه منتظر روزی ماند که شاید تحریم‌ها برداشته شود.»

در خصوص این اظهارات، چند نکته اساسی و قابل تأمل وجود دارد:

۱ حتی اگر فرض کنیم اظهارات آقای عراقچی از نظر مفهومی و تحلیلی قابل دفاع باشد، باید تأکید کرد که رصان طرح آن به‌هیچ‌وجه مناسب نبود. اقتصاد ایران در یک سال گذشته تحت تأثیر تشدید چالش‌های سیاسی و امنیتی، به‌ویژه جنگ ۱۲ روزه و بازگشت تحریم‌های شورای امنیت، به‌شدت ملتهب شده است. ارزش پول ملی در بی‌سابقه‌ترین وضعیت خود در دهه‌های اخیر قرار گرفته، بازارها دچار بی‌ثباتی شده‌اند، سردرگمی اقتصادی افزایش یافته و قدرت خرید مردم به‌طور محسوس کاهش پیدا کرده است. در چنین شرایطی، انتظار طبیعی از مدیران و مسئولان سیاسی و اقتصادی کشور این است که با اتخاذ سیاست‌ها و تصمیمات دقیق، علمی و هماهنگ، این روند پرتلاطم را کنترل و مدیریت کنند. بی‌تردید تشدید تهدایات ارزی در روزهای اخیر و نگرانی‌های فزاینده فعالان اقتصادی و کسبه، بی‌ارتباط با فضای ناامیدی ناشی از چنین اظهاراتی نیست. واقعیت آن است که در ماه‌های اخیر، هیچ پیام یا سیگنال مثبتی از سوی نظام سیاست‌گذاری اقتصادی و سیاسی کشور برای دلگرمی حداقلی مردم نسبت به آینده صادر نشده و نوعی سکوت همراه با انفعال و بی‌تفاوتی بر ساختار حکمرانی سایه افکنده است. در چنین فضایی، سفرهای اخیر مقامات عالی‌رتبه به خارج از کشور و دیدار با رهبران برخی کشورها، از جمله روسیه، یا برخی جلسات داخلی و اظهارنظرها نه‌تنها پیام مثبتی به بازار مخابره نمی‌کند، بلکه در مواردی حتی بازخورد منفی نیز دارد.

۲ یکی از نهادهای بسیار تأثیرگذار بر سرنوشت اقتصادی ایران در سال‌های اخیر، دستگاه سیاست خارجی بوده است. دلیل این امر روشن است: مشکل بزرگ و مزمن اقتصاد ایران در وضعیت کنونی، بیش از هر چیز به سیاست خارجی بازمی‌گردد. هرچند تأثیرش از جنگ ۱۲ روزه تلاش‌هایی در این حوزه صورت گرفته بود، اما بخش قابل توجهی از دستاوردهای آن، به دلیل خطاهای محاسباتی فاحش، عملاً از بین رفت یا خنثی شد. پس از جنگ ۱۲ روزه، وزارت امور خارجه عملاً در وضعیتی از انفعال، بی‌عملی و بی‌تفاوتی نسبت به تحولات اقتصادی داخلی قرار گرفته است. کمتر دوره‌ای در دهه‌های اخیر می‌توان به خاطر آورد که دستگاه سیاست خارجی تا این حد دچار ایستایی و بی‌تحریکی بوده باشد.

۳ ما هم دوست داشتیم مثل آقای عراقچی فکر کنیم و شاید تا چند سال پیش هم تا حدی و نه کاملاً مثل ایشان فکر می‌کردیم که تحریم می‌تواند برکت هم باشد به این معنا که از اقتصاد صرف نفی عبور کنیم و اقتصاد متنوعی را بسازیم اما واقعیت این است که گذشت ۱۵ سال از تحریم‌های نفتی نه‌تنها وابستگی اقتصاد ایران را به نفت کاهش نداده، نه‌تنها باعث شرکای تجاری ایران در پرتو تحریم افزایش نیافته، نه‌تنها بزرگ‌تر فکر نکرده‌ایم، نه‌تنها گزینه‌های متنوع‌تر اقتصادی و تجاری به‌دست نیامورده‌ایم، نه‌تنها مقاومت نکرده‌ایم، نه‌تنها بازارهای جدیدی به‌دست نیامورده‌ایم، نه‌تنها مسیرهای تازه‌ای برای تجارت و تعامل اقتصادی با دنیا ایجاد نکرده‌ایم بلکه برعکس همه اینها اتفاق افتاده؛ به گونه‌ای که شرایط نابسامانی و تلاطم اقتصاد کشور در سال ۱۴۰۴ گویای آن است. در طول ۱۵ سال گذشته تولید ناخالص داخلی ایران در جاذده است اما در همین زمان تولید ناخالص داخلی کشورهایی مانند ترکیه ۲ تا ۳ برابر شده است. در چنین شرایطی استقلال کشور به خطر می‌افتد و شرایط به گونه‌ای پیش می‌رود که حتی پیشرفته‌های نظامی هم نمی‌توانند تنها ضامن استقلال و تمامیت ارزی کشور باشد. هیچ انسان عاقلی با این گزاره آقای عراقچی مخالف نیست که «ن باید جریان تولید، تجارت و پیشرفت کشور را متوکل به رفع تحریم کرد و نباید متغلاانه منتظر روزی ماند که شاید تحریم‌ها برداشته شود.» اما این گزاره هم نادرست است که باید «با تحریم زندگی کرد». تحریم نعمت است و نه برکت و نباید هم با تحریم زندگی کرد. تحریم‌ها نه باعث تولید ثروت برای ایران شده است و نه باعث قدرت که اگر شده بود، اوضاع اقتصادی و معیشتی کشور اینگونه نبود. هیچ کشوری در دنیا و تاریخ با تحریم نه زندگی خوبی داشته و نه پیشرفت کرده است.

تیتریک

HEADLINE ONE

۲

گزارش
یک

عکس: khamehni.ir

در دیدار با مردم قم به مناسبت قیام ۱۹ دی مطرح شد

رهبری: وحدت خود را حفظ کنید

گروه خبر: مقام رهبری صبح دیروز به مناسبت سالگرد قیام ۱۹ دی ۱۳۵۶، با قم دیدار کردند. آیت‌الله خامنه‌ای ابتدای صحبت‌هایشان قیام ۱۹ دی مردم قم را برگه جدانشدنی از کتاب قطور تاریخ پرافتخار ایران خواندند و گفتند: «آن حادثه مهم و تعیین کننده، معارف مترکم نهضت اسلامی را که به برکت بیانات امام حکیم و تلاش‌های اندیشموران از آغاز نهضت اسلامی یعنی از ۱۵ خرداد ۴۲ در ذهن و روح مردم انباشته شده بود، به یک تحرک اجتماعی تبدیل کرد و همچون یک صاعقه آسمانی، خشم و نفرت ملت از رژیم دیکتاتور و آمریکایی پهلوی را مشتعل ساخت و با شکل دهی قیام‌های پی‌درپی، رژیم فاسد را به سقوط و نابودی کشاند.»

ایشان، دوران حکومت پهلوی را بدترین حکومت دوران معاصر برشمردند و افزودند: «وقتی آن حکومت فاسد و ضعیف نابود شد، همانگونه که امام وعده داده بود حکومتی مردمی روی کار آمد و به جای رژیم وابسته به آمریکا و صهیونیسم و دیگر اراذل و اوباش عالم سیاست، حکومتی مستقل در ایران عزیز مستقر شد.»

رهبری سیاست‌ها و محاسبات غلط رژیم پهلوی و آمریکا را زمینه‌ساز بروز قیام قم برشمردند و افزودند: «ده روز قبل از قیام مردم شریف و انقلابی قم، رئیس جمهور آمریکا در تهران، ایران دوره پهلوی را جزیره ثبات خواند و از رژیم وابسته تعریف و تمجید کرد و نشان داد که ملت ایران را نمی‌شناسد.» ایشان در تشریح

گزارش
دو

گزارش میدانی هم‌میهن از دوازدهمین روز اعتراضات

تجمعات خشونت بار در نقاط مختلف کشور

شنبه ۲۰ دی ۱۴۰۴
سال چهارم، شماره ۹۷۸
www.hammihanonline.ir

«اینها بی‌توجهند که آمریکا و وابستگانش مبارزه با ملت را آغاز کردند و ادامه می‌دهند؛ چراکه جمهوری اسلامی به پشتوانه ملت، ثروت‌های کلان و منابع عظیم ایران را از چنگال آنها خارج کرده و همین مسئله آمریکا را اینجور از ملت ایران ناراحت و منزجر کرده است.»

رهبری قضایای آمریکای لاتین را نمونه‌ای از تلاش آمریکا برای دست‌اندازی به منابع ملت‌ها برشمردند و گفتند: «یک کشور را محاصره می‌کنند و بی‌شرمانه می‌گویند برای نفت این کار را کردیم، همچنان که قبل از انقلاب، نفت و منابع ایران در اختیار مستکبران و صهیونیست‌ها و عوامل‌شان بود.» آیت‌الله خامنه‌ای با یادآوری دشمنی مستمر آمریکایی‌ها با جمهوری اسلامی افزودند: «به فضل الهی نظام اسلامی روزبه‌روز قوی‌تر شده و توطئه‌های آنها برای از بین رفتن نظام شکست خورده؛ به نحوی که امروز برخلاف خواست آنها، جمهوری اسلامی در دنیا قدرتمند، سربلند و آبرومند است.»

ایشان علت شکست دشمن با وجود بکارگیری انواع تهاجم و توطئه نظامی، امنیتی، اقتصادی، فرهنگی و مزدورگری را، حاکمیت جمهوری اسلامی دانستند و گفتند: «اگر حکومتی لیبرال دموکراسی، سلطنتی و وابسته به این و آن بر ایران حاکم بود نمی‌توانست مقابل این فشارها مقاومت کند اما این نظام اسلامی و مردمی توانسته ایران را در علم و فناوری و سیاست‌های بین‌المللی و موارد زیاد دیگر، به پیشرفت‌های بزرگ برساند.»

آیت‌الله خامنه‌ای ادعای منزوی بودن ایران را کاملاً مردود دانستند و افزودند: «این ادعاها که از طرف بیگانگان آغاز می‌شود و برخی در داخل نیز از آنها تبعیت می‌کنند در واقع خودفریبی است چراکه ایران امروز به عنوان کشوری مستقل، شجاع و دارای آینده در دنیا مطرح است.» ایشان منشأ بسیاری از فعالیت‌ها و پیشرفت‌های کشور را جوانان خواندند و گفتند: «البته جوانان و عموم مردم همگی در یک سطح نیستند اما در مجموع، قشر جوان بر خلاف دروغ‌گویی‌های دشمن از مهم‌ترین امتیازات ایران است.»

رهبری «تلاش دشمن را معرفی و تصویرسازی از جوان ایرانی به عنوان عنصری منحرف، وابسته به غرب، پشت‌کرده به دین، لایبالی، فاسد و با روحیه ضعیف دانستند» و افزودند: «این تصویر صددرصد غلط است. جوان ایرانی کسی است که در جنگ، سلحشور است و سینه سپر می‌کند، در سیاست روشن‌بین است و آمریکا را می‌شناسد، در امور دینی دارای تقید است و در همه میدان‌ها از جمله راهپیمایی‌های ۲۲ بهمن، روز قدس، اعتکاف، جشن‌ها و عزاداری‌های مذهبی و تشییع و تعظیم شهدا حضور برجسته دارد.» ایشان «محوریت جوانان در تحقیقات و پیشرفت‌های علمی کشور از ارسال ماهواره به فضا تا صنعت هسته‌ای، سلول‌های بنیادی، نانودارو و جلوه‌های دیگری از آمادگی جوان ایرانی برای نقش آفرینی و پیشتازگی در هر میدان مورد نیاز دانستند.» آیت‌الله خامنه‌ای خطاب به جوانان تأکید کردند: «جوانان عزیز! دین، فکر سیاسی، حضور و آمادگی، جدیت در امر پیشرفت کشور و وحدت خود را حفظ کنید چراکه ملت متحد و یکپارچه هر هر دشمنی فائق می‌آید و ان شاء‌الله به زودی احساس پیروزی در دل‌های همه ملت ایران اوج خواهد گرفت.»

می‌آورد. از خیابان ویلا تا فردوسی پر بود از جمعیت که عبور و مرور را سخت کرده بود. ایستگاه پاپس در فردوسی نیز در آتش می‌سوخت. از آن طرف، تمام ورودی‌های میدان ولیعصر با تابلوهای شهری پر شده بود و عبور به سختی انجام می‌شد. به دلیل شلیک گلوله‌های ساچمه‌ای یکی دو شهروند با مشکل روبه‌رو شده بودند و حال یکی از آنها مساعد نبود، اما برای رفتن به بیمارستان مردم بود و نگرانی بازداشت او را از رفتن به بیمارستان بازمی‌داشت. خیابان کارگر شمالی نیز مملو از جمعیت بود. تقریباً ساعت ۲۱ ناگهان برخی از تلفن‌های همراه (به‌ویژه همراه اول) قطع شد. حتی تلفن‌ها علامت اورژانسی را نشان می‌داد اما تلفن‌های ۱۱۰ و ۱۲۵ اصلاً در دسترس نبودند. صبح روز جمعه ۱۹ دی، شهر تهران کاملاً تمیز بود و آلمان‌های شهری باز هم جای خودشان با سرعت نصب شده بودند. اگر این سرعت برای حل تمام موضوعات و مشکلات کشور وجود داشت، شاید شاهد این اعتراضات نبودیم.

▼ مماشات نمی‌کنیم

در پی تجمعات شامگاه پنج‌شنبه، غلامحسین محسنی‌اژه‌ای، رئیس دستگاه قضایا اشاره به اتمام جتنی که قبلاً کرده بود، بار دیگر تأکید کرد که دستگاه‌های قضایی و امنیتی مماشاتی با کسی نمی‌کنند. او همچنین از داغدار شدن تعدادی از خانواده‌ها خبر داد. علی صالحی، دادستان تهران نیز درباره اتفاقات دوازدهمین روز اعتراضات (۱۸ دی) گفت: «متأسفانه در جریان حوادث شب گذشته در تهران تعدادی از شهروندان بی‌گناه و حافظان امنیت به شهادت رسیده‌اند. افرادی که اسلحه به دست می‌گیرند و اموال عمومی، دولتی و خصوصی مردم را آتش زده یا تخریب می‌کنند و حافظان امنیت را به شهادت می‌رسانند با عنوان اتهام محاربه محاکمه خواهند شد و بر خورد قاطع و بازدارنده با آنها صورت می‌گیرد.» او با اشاره به اینکه «با وجود اتفاقات ناگوار دیگر جای مماشات وجود ندارد» از تعرض به اموال عمومی و خصوصی مردم تهران خبر داد. شورای عالی امنیت ملی نیز با انتشار یک اطلاعیه تأکید کرد که دشمن تا کنیک‌های خود را عوض کرده است. این اطلاعیه مبنی بر این است که «حوادث روزهای اخیر گرچه با اعتراض به بی‌ثباتی بازار آغاز شده اما با هدایت و طراحی دشمن صهیونیستی به صحنه ناامنی کشور کشانده شد.» این شورا با اشاره به سخنان اخیر ترامپ و اهانت به نمادهای ملی همچون به آتش کشیدن تندیس حاج قاسم سلیمانی، به صراحت تأکید کرد: «نیروهای امنیتی و قوه قضائیه با خرابکاران هیچ مماشاتی نخواهد کرد.» بر همین اساس سردار محمدرضا هاشمی‌فر، فرمانده انتظامی لرستان، از شناسایی و دستگیری ۷ یار اصلی خبر داد. علاوه بر آن در شهرهای دیگر همچون بروجرد نیز اعلام شد که گروهی در این راستا دستگیر شده‌اند. اطلاعات سپاه با شماره ۱۱۴ نیز شب گذشته پیش از شروع اعتراضات برای برخی از شهروندان پیامک فرستاد: «والدین گرامی با توجه به برنامه دشمن برای افزایش سطح خشونت‌های عریان و تصمیم برای کشته‌گیری از مردم، ضمن هوشیاری در برابر نقشه دشمن، از حضور در خیابان و تجمع در محل‌های درگیر خشونت، خودداری نموده و فرزندان خود را نسبت به تبعات همکاری با مزدوران تروریستی که مصداق خیانت به کشور است آگاه نمایند. / سازمان اطلاعات سپاه.»

خیابان‌ها و کوچه‌ها) وسط خیابان‌ها را واژگون کرده بودند تا موتورسواران گاردی نتوانند به راحتی به سوی آنها بیایند. شعارها یکدست نبود و صدای بوق‌ها خیابان‌ها را پر کرده بود. در میدان ولیعصر، انقلاب، تهرانپارس، هفت حوض، خیابان امام خمینی، میدان هفت‌تیر، میادین مختلف پیروزی، خیابان اصلی تهرانسر جمععاتی با جمعیت‌های چندصد نفره شکل گرفت که در برخی نقاط با درگیری مأموران و تجمع‌کنندگان همراه شد. مشاهدات خبرنگار هم‌میهن حاکی از آن است که نور آتش از خیابان خردمند تهران (واقع در خیابان کریم‌خان کیبوری می‌زد. چهار خودرو در این خیابان به آتش کشیده شده بود. خودروهای عبوری که قصد فیلمداری از این حادثه را داشتند، با برخورد لباس شخصی‌ها روبه‌رو می‌شدند و اجازه تصویربرداری نمی‌دادند. روی‌های عابر پیاده کنار خیابان خردمند هم آتش شعله می‌کشید. خودروهایی که در ترافیک مانده بودند، به یکدیگر راه می‌دادند تا دور بزنند و به سمت هفت‌تیر برگردند. انطور که شهرداری اعلام کرده ۴۸ دستگاه خودروی آتش‌نشانی، ۲ مرکز درمانی، ۲۶ بانک و ۲۵ مسجد در تهران را آتش زده‌اند. سر خیابان آبان یک خودروی پلیس آتش زده بودند که تنها اسکلت خودرو باقی مانده بود. خیابان انقلاب یکی از خیابان‌های شلوغ در تهران بود. زیرپل حافظ صدای بوق و مردمی که در بین خودروها شعار می‌دادند و حرکت می‌کردند، ترافیک عجیبی ایجاد کرده بود. در خیابان‌های پایین انقلاب گاز اشک‌آور زدند و جمعیت زیادی به خیابان انقلاب ریختند. چهارراه ولیعصر با آجر سنگ‌ر بندی شده و انقلاب به سمت چهارراه ولیعصر کاملاً بسته بود. پسری با جثه کوچک اما قدرتی عجیب به سمت فردوسی می‌فت و یکی یکی، آلمان‌های شهری (تابلوهای شهری) را یکی پس از دیگری از جاد

پریسا هاشمی

گزارشگر هم‌میهن

گروه خبر: به نظر می‌رسد که سرنوشت سال ۱۴۰۴ با عدد ۱۲ گره خورده است؛ پس از جنگ ۱۲ روزه، در دوازدهمین روز اعتراضات جمعیت حاضر در تجمعات به اوج خود رسید، جمعیتی قابل توجه به خیابان‌ها آمدند تا اعتراض خود را به وضعیت موجود اعلام کنند. اولین روز تجمعات با اعتراض بازاریان شروع شد که هنوز هم اکثر مغازه‌ها در بازارها تعطیل هستند. البته نه‌فقط در تهران بلکه اکثر شهرها با این اعتراضات همراه شدند و بازارها در سراسر کشور تعطیل هستند.

▼ مرکز شهر، روز دوازدهم اعتراضات

در تمام شهرهای کشور حتی شهرهایی مانند یزد که در اعتراضات گذشته همراهی زیادی نداشتند، همراهی مردم بسیار زیاد بود. فیلم‌های منتشر شده حاکی از آن بود که از شمال تا جنوب، شرق تا غرب شهروندان زیادی با این اعتراضات همراهی کرده بودند. مطابق اخبار مجید الهیان، رئیس کل دادگستری استان گیلان، اعلام کرد که علاوه بر ۵۰ باب مغازه در بازار شهر رشت، یک در مانگانه نیز در آتش سوخت که منجر به شهادت ۳ پرستار شد. اما در تهران: خیابان یوسف‌آباد تقریباً از بالای میدان اسدابادی تا خیابان فتحی شقایق مملو از جمعیت بود. تمام مخازن زباله (در